

Dijital Ortamlarda Parçalarüstü Birimler (Prozodi) ve Emojiler

Suprasegmental Units (Prosody) and Emojis in Digital Environments

Şadan Altınok

Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

✉ sadanaltinok@gazi.edu.tr

id 0000-0002-2741-4751

Atıf

Citation

Altınok, Şadan (2021). Dijital Ortamlarda Parçalarüstü Birimler (Prozodi) ve Emojiler. *Dil Araştırmaları*, 28: 105-125.

Başvuru

Submitted

10.03.2021

Revizyon

Revised

06.04.2021

Kabul

Accepted

06.04.2021

Çevrimiçi Yayın

Published Online

31.05.2021

ÖZ

Sözlü iletişim sırasında kelime veya cümlelere farklı anlamlar yüklemek için bağlama göre vurgu, tonlama, duraklama gibi prozodik unsurlar kullanılır. İletişim sürecinde her ne kadar sözlü iletişim yoğun kullanılsa da bilgisayar teknolojisi ve internetin yaygınlaşması sonucunda akıllı telefonların mesajlaşma uygulamaları, e-posta, sosyal medya platformları vb. ile zaman ve mekân kısıtlaması olmadan gün içinde yüzlerce yazılı ileti alınıp gönderilmeye başlanmıştır. Zaman kaybını önlemek ve yazılı iletişimdeki yanlış anlaşılmaların önüne geçmek amacıyla duygu durumlarının ifade edilmesi için noktalama işaretlerinin yanında “emoji” adı verilen şekillerin kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı emojilerin, dilin parçalarüstü birimlerini (prozodi) karşılayarak yazılı dilde anlam değişimleri üzerindeki etkisini tespit edip iletişimdeki önemini ortaya koymaktır. Çalışma Türkçe ve Türk kültür algısına sahip bireyler ile sınırlıdır. Çalışmanın örneklem grubunu Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okuyan 52 kız 26 erkek toplam 78 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak sonlarına noktalama işareti yerine farklı emojiler yerleştirilmiş 28 cümleden oluşan bir form kullanılmıştır. Formda 12 farklı cümle anlamlarına göre birkaç kez yazılarak her seferinde aynı cümlelerin sonuna farklı emojiler konulmuştur. Öğretmen adayları cümlelerin sonunda bulunan emojilerden kaynaklı anlam değişimlerini karşısındaki boşluğa yazmışlardır. Ayrıca açık uçlu soru ile öğretmen adaylarının emoji kullanımlarıyla ilgili düşünceleri sorulmuştur. Veri toplama aracından elde edilen sonuçlar içerik analizi yöntemi ile kategorileştirilip tablolandırılmıştır. Emojilerin yazı dilinde prozodiyi karşılaması nedeniyle yoğun olarak kullanımının tercih edildiği ve genel bir emoji duygu dili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bütün, emoji, parçalarüstü birimler, prozodi, teknoloji, Türkçe

ABSTRACT

Although verbal communication is used more densely in communication process, in consequence of widespread use of computer technologies and internet, hundreds of written messages have been delivered and received during the day through texting applications, e-mails, social media platforms, etc. To prevent time loss and misunderstanding, the use of “emoji” along with punctuation marks has become widespread to express emotional status. The aim of this study is to detect the effects of emojis on meaning changes observed in written language by meeting the meaning created by suprasegmental units (prosody) of the language, and to reveal their importance. Sample group of the study consisted of 78 pre-service teachers (52 females, 26 males) who study in Gazi University, Turkish Language and Literature Education Department in 2017-2018 academic year. As a data collection tool, a form consisting of 28 sentences with different emojis placed at the end instead of punctuation marks was used. In the form, twelve different sentences were written several times according to their meanings, and different emojis were used at the end of same sentence each time. Pre-service teachers wrote the changes in meanings created by emojis used at the end of sentences. Besides, pre-service teachers were asked about their opinions about their use of emojis through the open-ended question. The data collection tool results were categorized by being tabulated through content analysis method. It was concluded that the intensive use of emojis is preferred because they meet prosody in written language, and a general emoji emotion language is formed.

Keywords: Emoji, suprasegmental units, prosody, technology, Turkish

Giriş

Sözlü veya sözsüz yaşam boyu her an bir iletişim döngüsüne dahil olduğu düşünüldüğünde insanlar için iletişimin önemi de ortaya çıkmaktadır. Bazen bir trafik levhası, bazen bir çocuk ağlaması bazen de birbiri ile konuşan iki kişi çevresine birçok ileti gönderir. Yaşam boyu zihinde oluşan şemalar bireyleri iletişimin farklı boyutlarına götürür. İki kişinin konuşması esnasında sesleri işitilemiyorsa sadece jest ve mimiklerinden, sesleri işitilebiliyorsa vurgu ve tonlamalarını da birleştirerek iletinin içeriği ile ilgili daha ayrıntılı bilgi elde edilebilir. Bir çocuğun ağlama ses tonu ve beden dili hareketlerinden canının acıyıp acımadığı veya canının ne kadar çok acıdığı, inatlaşma nedeniyle mi ağladığı, gerçek olmayan yapmacık bir ağlama mı olduğu kolayca anlaşılabilir.

Aslında dil, sadece yazılı ve sözlü değil beden dili, işaret dili, kültürel davranış dili, sembol dili (ulusal ve uluslararası) ile bütünleşip tamamlanan canlı bir varlıktır ve milletlerin yaşadığı çağa göre şekillenir. Kimi zaman bir kelime veya sembol yıllar içinde anlamını ve kullanımını yitirirken kimi zaman da çağın getirdiği farklılıklara göre iletişim için önceki çağlara benzer kullanıma dönebilir. Bunun en güzel örneği günümüzde hızla yayılan emojilerde açık bir şekilde görülmektedir. İnsanoğlunun ilk zamanlarında kullandığı duvar resimleri ve sembol yazılara benzeyen emojiler, bugün yüksek teknolojinin ürünü olan bilgisayarlı iletişim araçlarının yoğun kullanılmasıyla geliştirilip evrimleştirilerek hayata yeniden alınmıştır. Akıllı telefon uygulamalarındaki

mesajlaşma programları, e-mail hesapları, sosyal medya platformlarının sık sık kullanılması yazılı olarak gelen ve gönderilen ileti akışının çok fazla olmasına neden olmaktadır. Zamandan tasarruf ederek tüm iletilere cevap verebilmek için yazılı iletilerde kısaltmalar kullanılmaktadır. Şimdilerde ise emojiler yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Emogi Research Team tarafından 2015 yılında yapılan “Emoji Report” araştırmasında çevrimiçi nüfusun %92 sinin emoji kullandığı tespit edilmiştir (e-ERT 29.04.2019).

Yazı dilinde duygu aktarımının noktalama işaretleri ile yeterli düzeyde karşılanamaması, dilin parçalarüstü diye adlandırılan öğelerinin iletişime dahil olmaması ve beden dili eksikliği bazen yanlış anlamalara sebebiyet vermektedir. Örneğin, telefonla konuşurken aslında karşıdaki kişi konuşanı görmese bile yine de jest ve mimik kullanımı devam eder. Kısacası dil bir bütündür ve tüm parçaları ile iletişime dahil olmak ister.

1. Parçalarüstü Birimler ve İletişim

Parçalarüstü olarak nitelendirilen vurgu, tonlama, durak, ritim, ezgi gibi birimler dilin gramer yapısı içinde biraz göz ardı edilse bile, bunlar dilin ayrılamayan ve birbirini tamamlayan parçalardır. Bir cümledeki dilbilgisi kuralları veya kelime seçimi ile belirlenmemiş olan bağlamsal anlamı, seslendirmeyle ortaya çıkaran parçalarüstü birimlerdir. Yazı dilinden konuşma diline geçildiğinde ifade edilmek isteneni gramatikal olarak en iyi anlatan bir cümle bile parçalarüstü birimler ile farklı anlamlara bürünebilmektedir. Kişinin duygusal yapısıyla zihinsel olarak karşı tarafa vermek istediği iletide ironi-kinaye, soru, heyecan, korku veya vurgulanacak olan öğe/durum sese yansır. Böylece yazılı cümle bir anda canlanır iki boyutluluktan çıkıp üç boyutlu olarak karşı tarafın zihnindeki şemalarda hareketlenmeye başlar.

Parçalarüstü sesbirimler (İng. suprasegmental phonemes) adı verilenler vurgu, ton, ezgi, uzunluk gibi öğeler de tıpkı parçalı sesbirimler gibi, anlam ayırıcı görev yapmaktadır (Aksan 2009: 66). Sağlıklı iletişim süreci “dilin kuralları çerçevesinde oluşturulan ses-söz dizimi ilişkisine bağlıdır. Ses-söz dizimi ilişkisinin sağlıklı kurulabilmesi ise, sese duygu ve anlam kazandıran vurgu ve ton gibi parçalarüstü birimlerin, söz dizimini oluşturan kelimelerin duygu ve düşünce dünyasına uygun şekilde üretilmesiyle mümkündür.” (Coşkun 2009: 44). Yazı dilinde noktalama işaretleri prozodik okumayı kolaylaştırır. Maksada uygun ifadenin oluşması için gereklidirler. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi bazen noktalama işaretleri sözlü dildeki karşılığı net olarak ifade edememektedir. Bir soruya verilen tek kelimelik bir cevapla noktalama işaretlerinin bu durumu aşağıdaki gibi örneklendirebilir:

Neşe de gelsin mi? sorusuna verilen cevaplar:

- | | |
|-------------------|---|
| <i>Gelsin.</i> | <i>Nötr durum, gelebilir, sakınca yoksa</i> |
| <i>Gelsin (!)</i> | <i>Ortamda çok da istenmeyen biriye ve gelmesinden memnun olunmayacaksa</i> |
| <i>Gelsin (!)</i> | <i>Gelip gelmesi hiç umurunda değilse</i> |
| <i>Gelsin(!)</i> | <i>Gelsin, gelsin de neler olacak görsün</i> |

<i>Gelsin!</i>	<i>Size çok kızmış biriye ve hiddetle söylüyorsa</i>
<i>Gelsin!</i>	<i>Gelmesi beni çok mutlu ediyorsa</i>
<i>Gelsin!</i>	<i>Gelmesi beni çok heyecanlandırıyor</i>
<i>Gelsin!</i>	<i>Gelmesi beni çok korkutuyorsa</i>
<i>Gelsin?</i>	<i>Gelip gelmemesinden emin değilse, gözle etraftakilerden onay bekleniyorsa</i>
<i>Gelsin...</i>	<i>Düşünceli, gelirse neler olacağını tahmin edemiyorsa</i>
<i>Gelsin...</i>	<i>Hatıralara dalmışsa</i>

Yukarıdaki cümlelerden de anlaşıldığı gibi bazen noktalama işaretleri maksadı ifade etmede yetersiz kalabilmektedir. Anlatılmak istenenin doğru anlaşılabilmesi için öncesinde açıklama gerekebilir. Açıklama da her zaman yapılamayacağından bu durum yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilmektedir. Yazılı anlatımda bunun önüne geçebilmek için iletinin parçalarüstü birimlerini karşılayabilecek başka işaretlere ihtiyaç doğmuştur.

2. Teknoloji ve Emojiler

Prozodik yeterlilik için parçalarüstü birimlerin yanında beden dilini de işin içine katmak gerekmektedir. Çünkü konuşurken çoğu zaman farkında olmadan bazı jest ve mimikler yapılır. Bu da konuşmanın seyrini ve anlaşılabilirliğini etkileyen diğer bir unsurdur. Bir kişinin kızgın veya mutlu olup olmadığı ses tonundan anlaşılabilceği gibi bunu mimiklerinden, nefes alışından da rahatça anlamak mümkündür. Bu nedenle prozodik özelliklerle beden dili çoğu zaman birbirinden ayrılamayan iletişim unsurlarıdır. Beden dili iletişim sürecinde konuşan (gönderici) ve dinleyen (alıcı) açısından farklı bir öneme sahiptir (Altınok 2018: 2-3).

“Beden dili alıcıya sesimizdeki prozodik özelliklerle birleşerek duygu durumumuz hakkında daha net bilgi verir. Ses tonu, mimik, göz hareketleri gibi paralinguistik özelliklerin sözü edilmeden anlamın anlamı anlaşılmaz.” (Kocaman 1979: 15). Kısacası iletişim süreci yazı, ses ve görüntünün birleşimiyle en etkili ve verimli halini almaktadır. Bu nedenle de iletişimde, daha çok işitsel dil yetisi kullanılmasına rağmen iletişime beden dili ile de destek olunmaktadır (Günay 2004: 72). Yazılı dilde emoji kullanımının yaygınlaşması da bu bilgileri destekler niteliktedir. Japon şirketi NTT DoCoMo tarafından 1999’da icat edilen emojiler, “elektronik iletişimde bir fikir, bir duygu ya da bir hissi ifade etmek için kullanılan küçük dijital görüntüler ya da simgeler” olarak ifade edilmiştir (Goldsborough 2015: 64 Akt: Mélanie Andral ve Axelle Larroque 2016: 6).

Güntümüzde teknolojinin gelişmesi ile internet kullanımı da yaygınlaşmıştır. E-posta ve akıllı telefon uygulamalarıyla gün içinde yazılı ileti alma ve gönderme sıklığı da buna bağlı olarak artmıştır. Yukarıdaki örnekte de ifade edildiği gibi yazılı dilde noktalama işaretlerinin, sözlü dildeki prozodik unsurları yeterli düzeyde karşılayamaması nedeniyle yazılı iletilere emoji ekleyerek yazışma, dünya genelinde ortak bir iletişim yolu hâline gelmeye başlamıştır. Hatta bazen yazı yerine sadece emoji mesajları ile iletişim sağlanmaktadır. Bunun farklı bir örneği Herman Melville’in ünlü romanı Moby Dick’te görülebilir. Eserin 10.000 cümlesi emojilerle yazılarak 2010

yılının Temmuz ayında Emoji Dick adıyla ilk baskısını yapmıştır. Latin harfleriyle yazılmış İngilizce cümleler emoji karşılıklarıyla verilmiştir (e-ED 18.05.2019).

17 Kasım 2015'te Oxford Dictionary yılın kelimesi olarak “sevinç gözyaşları ile yüz 😄” emojisini seçmiştir. Bu emoji, İngiltere’de 2015 yılında kullanılan tüm emojilerin içinde %20, Amerika’da ise %17 oranında yer almıştır. Amerika’da bundan sonraki en popüler kullanılan emoji tüm kullanımların içinde %9 ile “öpücük atan yüz 😘” olmuştur (e-OD 01.04.2019).

Fikri Mühim’in (2015) yaptığı araştırmada ise Türkiye’de en çok kullanılan emoji %61 ile öpücük atan yüz olmuş 😘, sevinç gözyaşları ile yüz 😄 altıncı sırada yer almıştır (e-FM 15.05.2019; Önemli 2015: 63).

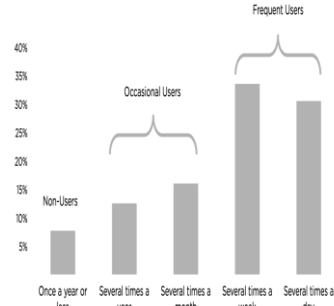
Şekil 1. Fikri Mühim (2015) emoji kullanım yüzdeleri



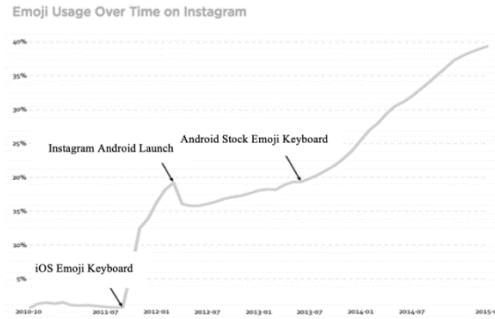
Emoji Research Team tarafından 2015 yılında yapılan “Emoji Report” araştırmasında, Apple’ın 2011 yılında emoji klavyesi eklemesinden sonra emoji kullanımının da hızla artığı tespit edilmiştir. Instagram’ın 2012 yılında android telefonlar için erişilebilir olması ve 2013 yılında android sistemine emoji klavyesi eklenmesiyle emoji kullanımı artarak devam etmiştir. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi emojileri sıklıkla kullanan kısım daha büyük bir kitleyi oluşturmaktadır. Online olan toplumun neredeyse tamamına yakını emoji kullanmaktadır (e-ERT 29.04.2019).

Grafik 1. Emoji Research Team (2015) Emoji Report grafikleri

Almost everyone is using emojis
Emojis are used by 92% of the online population



Emoji use has grown rapidly since Apple added the emoji keyboard to iOS in 2011
Nearly half of the text on Instagram contains emoji



Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması’na (2020) göre Türkiye’de internet kullanan bireylerin oranı %79’a yükselmiştir. İnternet kullanım oranı 16-74 yaş grubundaki bireylerde %79 olmuştur. Bu oran, bir önceki yıl %75,3

olarak bulunmuştur. İnternet kullanım oranı cinsiyete göre incelendiğinde bu oranın erkeklerde %84,7 kadınlarda %73,3 olduğu tespit edilmiştir (e-TUİK 01.02.2021).

İnternet ve sanal ortam kullanımının bu kadar yaygınlaştığı günümüzde emoji için özel sözlükler oluşturulmuştur. Bu sözlükler, emoji yazıldığında veya üzerine tıkladığında anlamını, kullanım yerini, farklı işletim sistemlerindeki görünümünü, varyantlarını, Unicode yazımını ve ne zaman kullanıma başlandığı gibi birçok bilgiyi sunmaktadır.

3. Yöntem

Çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimleyerek belirli özelliklerini ortaya koymayı hedefleyen çalışma yaklaşımıdır (Karasar 2009: 77; Büyüköztürk vd. 2010: 16). Çalışmanın örneklem grubunu Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı 2017-2018 eğitim-öğretim yılı 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda okuyan 52 kız 26 erkek toplam 78 öğretmen adayı oluşturmuştur. Adaylar gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya katılmıştır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak sonlarına noktalama işareti yerine farklı emoji yerleştirilmiş yirmi sekiz cümleden oluşan form kullanılmıştır. Formda on iki farklı cümle anlamlarına göre iki veya üç kez yazılarak her seferinde aynı cümlenin sonuna noktalama işaretleri yerine farklı emoji yerleştirilmiştir. Öğretmen adayları cümlelerin sonunda bulunan emoji'den kaynaklı anlam değişimlerini karşısındaki boşluğa yazmışlardır. Ayrıca “Emoji kullanmadan yazılan mesajlar ile emoji kullanılarak yazılan mesajları iletişim sırasında kullanma nedenleriniz nedir?” açık uçlu sorusu yöneltilmiştir. Öğretmen adayları, emoji kullanma ve kullanmama nedenlerini ayrı ayrı yazılı olarak ifade etmişlerdir. Her iki bölümde verilen cevaplar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

4. Bulgular ve Yorum

Öğretmen adaylarına yöneltilen “Emoji kullanmadan yazılan mesajlar ile emoji kullanılarak yazılan mesajları iletişim sırasında kullanma nedenleriniz nedir?” açık uçlu sorusuna verdikleri cevapların içerik analizi yapılarak, her sınıf için ayrı kategorileştirilip ortak ifadeleri maddeler haline getirilmiştir.

Tablo 1. Açık uçlu soruya verilen cevapların sınıf düzeyinde analizi

1. Sınıf	Kullanma	<ul style="list-style-type: none"> • Mesajda duyguları, tavırları gözle göremediğimiz için karşıdaki insanlara duygularımızı aktarmak için kullanırım. • Ruh hâlimi belirtmek için kullanırım. • Emoji kullanmak bazen daha etkili ve açıklayıcı olduğu için kullanırım. • Yazı yazmada zaman tasarrufu sağladığı, kolaylık sağladığı için ve hızlı cevap verebildiğim için kullanırım. • Emojiler sevimli olduğu için kullanırım. • Samimiyetimi ifade etmek için kullanırım. • Mimiklerimizi karşıladığı için kullanırım.
----------	----------	--

	Kullanmama	<ul style="list-style-type: none"> • Ciddi konularda emoji kullanmam.
2. Sınıf	Kullanma	<ul style="list-style-type: none"> • Emoji kullandığımda yüz yüze konuşma yapıyormuşum gibi geldiği için kullanırım. • Hislerimizi daha iyi aktarmış olduğumuzu düşündüğüm için kullanırım. • Yanlış anlaşılmalara ve eksikliklere yol açmamak için kullanırım. • Çoğunlukla mutlu, neşeli, olumlu duygular içinde bulunduğum zamanlarda kullanırım. • Ruh halimi yansıttığı için kullanırım. • Samimiyetimi göstermek için kullanırım. • Kişilerin yüzleri görünmediğinden emojiler çok yardımcı olduğu için kullanırım. • Demek istenileni zihinde güçlendirdiği için kullanırım. • Zaman tasarrufu için kullanırım. • Anlatmak istediklerimi daha iyi ifade etmek için kullanırım.
	Kullanmama	<ul style="list-style-type: none"> • Emoji olmayan mesajlar daha ciddi, resmi, samimiyetten uzak ve soğuktur. Bu durumlarda kullanmam. • Bana soğuk gelen kişilerle konuşurken emoji kullanmam. • Ciddi durumlarda/kendimden büyüklerle konuşurken emoji kullanmam. • Karşımdakine sinirlenince emoji kullanmam.
3. Sınıf	Kullanma	<ul style="list-style-type: none"> • O anki durumumu, duygumu ifade etmesi için kullanırım. • Yazmış olduğum cümleyi desteklemesi için kullanırım. • Samimiyet ifade etmek için kullanırım. • Samimi olduklarımla mesajlaşırken kullanırım. • Anlatmak istediğim şeyi daha iyi ifade etmek için kullanırım. • Emoji kullanmayınca, o anki hisler sanki karşı tarafa tam ulaşmıyor, eksik veya yanlış anlaşılıyor, anlam kazanmıyor gibi geldiği için kullanırım. • Fazla yazı yazmadan duygu ve düşüncüyü aktarmayı sağladığı için kullanırım. • Şaka yapıyorken şaka yaptığının anlaşılması için kullanırım. • Anlattığım şeyin daha inandırıcı ve gerçekçi olması için kullanırım. • Yanlış anlaşılmalara uygun mesajın doğru anlaşılması için kullanırım. • Sohbeti daha etkin ve neşeli hale getirmek için kullanırım.
	Kullanmama	<ul style="list-style-type: none"> • Emojileri ciddi/resmî mesajlarda kullanmam. • Emojileri ast-üst seviyeli mesajlarda kullanmam. • Sinirliyse/ciddiysem emoji kullanmam. • Mesajlaştığım kişiye göre kullanıp kullanmamayı seçerim.

4. Sınıf	Kullanma	<ul style="list-style-type: none"> • Emoji kullanılan mesajlar samimi geldiği için kullanırım. • Samimi olduğum kişilerle konuşurken kullanırım. • Maksudımı kelime ile anlatamadığımda kullanırım. • Daha hızlı olmak ve zaman kazanmak için kullanırım. • Emoji kullanılmadan yazılan mesaj yanlış anlaşılabilirdiği için kullanırım. • Çok komik veya çok üzücü bir durumu vurgulamak için kullanırım. • Gülerek yazdığım bir mesajın bile yanlış anlaşılacağını düşündüğüm için kullanırım. • Duygularımı dile getirmek için kullanırım. • O anki ruh halimi ifade edebilmek için kullanırım. • Cümlede yazarken yapmadığım karşı tarafın algılayamayacağı vurguyu aktarmak için kullanırım. • Emojiler tek bir ifadeyle birden fazla duyguyu, eylemi, nesneyi vb. anlattıkları ve daha pratik ve eğlenceli oldukları için kullanırım. • Mesaj yazarken jest, mimik, vurgu ve tonlama gibi şeyleri kullanılmadığından emojiler bunlara yardımcı olduğu için kullanırım. • Aynı cümleyi tonlama sayesinde farklı anlamlara gelecek şekilde kullanabiliriz ama yazıda buna imkân yok. Bu nedenle emojilerin kullanımı hayatımda önemli bir yer edindiği için kullanırım. • Üzgünken üst üste “üzgün yüz emoji” kullandığımız zaman “çok üzgünüm” cümlesinden daha etkili olduğu için kullanırım. • Emoji kullanmadan bir mesaj yazdığımda (bu mesaj olumlu bir ileti bile olsa) karşıdaki kişinin beni yanlış anlayacağını düşündüğüm için kullanırım. • Nokta ile sonlandırılan cümlelerin, mesajların ciddiyet arz ettiğini ve dostane ilişkiler içinde olan insanlar arasında bir samimiyetsizlik gösterisi olacağını düşündüğüm için kullanırım. • Alay, kinaye gibi ifadeleri daha iyi aktarabildiğim için kullanırım. • Emoji kullanmadığımda karşı taraf ne dediğimi tam olarak anlayamadığını söylediği için kullanırım.
	Kullanmama	<ul style="list-style-type: none"> • Emoji kullanıp kullanmamamı mesajlaştığım kişi etkiler. • Emoji kullanılmayan mesajların ciddi olduğunu ve ona göre cevap yazılması gerektiğini düşünürüm. • Emoji olmadan yazılmış bir mesaj aldığımda karşıdaki ile aramda bir soğukluk ve problem olduğunu düşünüyorum. • Ciddi konularda ve kişilerle emoji kullanmam.

Tablo 1’de sınıf düzeyinde emoji kullanma ve kullanmama nedenlerini belirten öğretmen adayları genel olarak ortak zeminde buluşmuşlardır. Kullanmama nedenlerini ciddiyet, samimi olmama durumu, ast-üst ilişkisi, soğukluk ve sinirlilik kavramları üzerinden ifade etmişlerdir. Emoji kullanma durumlarını ise duygu aktarımı, samimi olma durumu, neşeli eğlenceli olma, hız, zaman kazanma, yanlış anlaşılmadan kaçınma, duyguları pekiştirme, maksadı ifade etmede kelimelerin yetersiz kalması, noktalama işaretlerinin yetersiz kalması, beden dili gereksinimi, vurgu tonlama gibi

prozodik öğeleri karşılama, yüz yüze konuşuyormuş gibi hissetme kavramları üzerinden açıklamışlardır.

Öğretmen adaylarının emoji tespit formunda emoji değişkenine göre cümlelerin ifade ettiği anlama verdikleri cevapların bulguları aşağıdadır. Farklı emojiye sahip her cümle için sınıf düzeyinde kategori oluşturulmuştur.

Tablo 2. “Baş üstüne efendim” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Baş üstüne efendim 😊❤️	Baş üstüne efendim 😞😡
1. Sınıf	Memnuniyetle/hoşnutlukla yapacak Severek yapacak Keyifle yapacak	Memnun değil İsteksiz Emir için sinirli/kızgın Hiç de yapmak istemiyor Sevmeden yapacak İğneleme Şikâyet Uğraşamam seninle
2. Sınıf	Seve seve yaparım Mutlu Memnuniyetle Rica edilmiş isteyerek yapma var	Başka emrin var mı? Sinirli şekilde yapmayacağımı dolaylı yoldan söyleme Kinayeli Emir verilmiş yapmak istenmiyor Yapmak zorunda mıyım sanki? İstemeden yapılacak iş
3. Sınıf	Memnuniyetle Sevecenlik Seve seve yaparım Samimiyet Elbette yaparım	Memnuniyetsizlik var İstemediği bir şey için zorlanmış Bir de bana emir mi veriyorsun! Sinirlenmiş yapmak istemiyor Mecburiyet var İstemeyerek yerine getirme Karşıdaki kişi sert ve emir vererek konuşmuş
4. Sınıf	Mutlu bir şekilde yaparım Olumlu Olur Seve seve yaparım Görevden memnun İstekli	Zorunluluktan dolayı yerine getiririm Olumsuz/Olmaz Yapmayıp da ne yapayım mecburum Sinirli, kızgın Tabi bekle yaparım o işi Sen kim oluyorsun? Ne yaparım ya! Emredersin! Gel kolaysa kendin yap Emrivakiden dolayı sinirli

Tablo 2’de öğretmen adayları birinci cümlelerin sonundaki emojilerin ilettiği mesaj içeriğinden işin memnuniyetle, severek ve isteyerek yapılacağı kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse isteksiz, sevmeden yapma, zorla yapma, yapmama, sinirlilik ve iğneleme kavramları ifadelerinde yer almıştır.

Tablo 3. “Yarın Ayşe de bizimle gelecekmış” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Yarın Ayşe de bizimle gelecekmış 😞 😞	Yarın Ayşe de bizimle gelecekmış 🙄 😞 😞	Yarın Ayşe de bizimle gelecekmış 😊 😊
1. Sınıf	Ayşe'nin gelmesinden rahatsız Keşke gelmese Bu durumdan memnun değil Gelmez olaydı O da nerden çıktı	Beklenmedik durum Şaşkınlık O neden geliyor ki? İnanmıyorum o da gelecekmış!	Gelmesinden memnun Sevinmiş
2. Sınıf	Gelmesin Keşke gelmese O da mı gelecek? Maalesef o da gelecek	Gerçekten mi? Cidden mi? Onun gelmesi ne alaka? Şaşkınlık	Gelsin İyi ki geliyor Sevinme Çok mutlu oldum
3. Sınıf	Ayşe pek sevilmiyor Sevilmeyen kişiyle aynı ortamda olmak istemiyor Keşke gelmeseydi Alay etme Yorum yapmıyorum	Beklenmedik bir durum Acaba neden gelecek? Şaşkınlık Hayret	Ayşe sevilen biri Duruma sevinilmiş Mutluluk
4. Sınıf	İstememe Neden ki? İstenmeyen kişi Of gelmesin o Umursamazlık Kim çağırdı onu? Keşke gelmese Sinir bozucu	Şaşkın Yok canım nasıl olur?	Mutlu Sevinçli

Tablo 3'te öğretmen adayları birinci cümledeki emoji ilettiği mesaj içeriğinden rahatsızlık, hoşnut olmama, kızgınlık temel kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümlede şaşkınlık, inanamama, beklenmeyen durum kavramlarıyla ilgili ifadeler kullanmışlardır. Üçüncü cümledeyse sevinme, mutlu olma, memnuniyet kavramları ifadelerinde yer almıştır.

Tablo 4. “Sıla'nın elbisesi ne kadar güzel olmuş” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Sıla'nın elbisesi ne kadar güzel olmuş 🙄 😞	Sıla'nın elbisesi ne kadar güzel olmuş 😊 👍 🍌
1. Sınıf	Kıskançlık Yakıştırmamış dalga geçiyor/alay	Beğenmiş Gerçekten yakışmış.

	ediyor Tam tersini ifade ediyor Beğenmemiş	Çok beğenme, hayran olma Beğenme takdir etme Mükemmellik
2. Sınıf	Bu elbiseyi çok mu aradı acaba? Güzel olmamış Alay etme Yakışmamış Kinaye Komik olmuş	Elbisesi gerçekten çok güzel Çok beğenme Çok yakışmış
3. Sınıf	İğneleme/tariz /kinaye var Elbise güzel olmamış Çok kötü görünüyor Alay etme	Gerçekten beğenmiş Çok yakışmış Bayıldım
4. Sınıf	Beğenilmemiş Çok kötü Kıskançlık var İğneleyici Dalga geçme/ İroni	Beğenilmiş Tebrik ediyor Bayıldım

Tablo 4'te öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin ilettiği mesaj içeriğine göre beğenmeme, iğneleme, alay etme kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse beğenme, güzel olma, tebrik etme kavramları ifadelerinde yer almıştır.

Tablo 5. "Eeee cevabı kim buldu" cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Eeee cevabı kim buldu 😊👉	Eeee cevabı kim buldu 😞😞
1. Sınıf	Böbürlenme/ Kibirlenme Kendini övme Gururlu Marifet bulan kişide Ben tabii ki	Kıskanma, umutsuzluk Bulamamış cevap bekliyor Merak var Hoşnutsuzluk var Üzgün
2. Sınıf	Ben buldum Övünme Kibir	Kim bulduysa buldu Kim bulduysa kıskandım Hoşlanmadığı biri buldu Yapamadım Kim buldu, ben bulamadım merakstayım
3. Sınıf	Egoist Kibirli, böbürlenme Ben buldum tabii ki Övünme	Meraktayım Aciz konumda/ Cevabı bilmiyor Hâlâ bekliyorum Kim buldu ben bulamadım
4. Sınıf	Kendinden emin Havalı Ben buldum tabii ki Kendiyle övünüyor	Bilmiyor Şaşkın Ben bulamadım Merak var Endişeli Kim bulduysa artık

Düşünceli

Tablo 5'te öğretmen adayları birinci cümlelerin sonundaki emoji ilettiği mesaj içeriğinden kendini övme ve kibir kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse hoşnutsuzluk, şaşkınlık, merak ve bilmeme kavramlarıyla ilgili ifadeler yer almıştır.

Tablo 6. “Bir gün daha geçti bu şehirde” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Bir gün daha geçti bu şehirde 😞😓	Bir gün daha geçti bu şehirde 😊👍	Bir gün daha geçti bu şehirde 😊👍
1. Sınıf	Sevmiyor, zorla geçiyor Bıkmış Mutsuz Sıkılmış Bir an önce kurtulmak istiyor Hoşnut değil Yorgun	Memnun Şehri yenmiş Hayatta kalma, güçlü duruş Mutlu ve hedefine ulaşmış Başarılı hissediyor	Beğeni Güzel geçmiş bir gün Şehre hayranlık Severek geçirmiş Memnuniyet
2. Sınıf	Zar zor geçti Üzgün Artık gideyim buralardan Bıktım bitsin artık Kalmak istemiyorum Maalesef bir günümü daha bu şehirde geçirdim	İyi geçti Güçlü ve mutlu Bir gün daha bitti sonunda Yine güzel bir gündü Bitmesine az kaldı Bir başarı olarak görme	İyi ki bu şehirdeyim Çok güzel Memnuniyet Mükemmeldi Şehri seviyor
3. Sınıf	Şehri sevmiyor Sıkılmış bezginlik var Mutsuz Zorla o şehirde duran birisi Bıkkınlık Lanet olsun!	Maceralı bir gün geçirmiş Mutlu Bugünü de sıkıntısız atlattık Güzel gündü	Şehre aşık Şehri seviyor Burada yaşamaktan mutlu İyi ki bu şehirdeyim
4. Sınıf	Sıkılmış Zorlanarak geçmiş Bıkkınlık Geçmez olaydı Bu şehri sevmiyor Geçti ama nasıl geçti	Sıkıntısız atlattık Bugünü de bitirdik şükür Gitmeye yaklaştığı için mutlu	Mutlu Çok güzel bir gündü Şehri çok seviyor Bu şehirde olmak güzel

Tablo 6'da öğretmen adayları birinci cümlelerin sonundaki emoji ilettiği mesaj içeriğinden bıkkınlık, mutsuzluk ve sıkılmışlık kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümlede memnuniyet, mutluluk, zafer kazanma, güçlü olma kavramlarına yönelik ifadeler belirtmişlerdir. Üçüncü cümlede sevmeme, memnuniyet, hayranlık kavramları ifadelerinde ön plana çıkmıştır.

Tablo 7. “Doktora gitmelisin” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Doktora gitmelisin 🙏🙏	Doktora gitmelisin 😡😡
1. Sınıf	Telaşlanma Rica etme Yakarma Endişe etme	Gitmediği için kızma Emir verme Zorunluluk, zaruriyet İkaz İnadı bırak git artık şu doktora
2. Sınıf	Lütfen git Tavsiye İstek, dilek Rica Acilen iyileşmen lazım Bence doktora git Karşısındaki için endişelenme	Durumun vahim git artık Sinirle söyleme Kızmış artık kesin gitmeli Kızarak emrediyor Beni kızdırma da git artık Nasıl olur da hâlâ doktora gitmezsin?
3. Sınıf	Hasta olmasına üzgün Karşısındaki için endişeli Bence doktora gitmelisin Lütfen Doktora gitmeni önemsiyorum Bir doktora görürsen iyi olur	Emir Doktora gitmediği için kızgın Ciddi bir durum olabilir Karşısındakini önemsiyor değer veriyor Mutlaka gitmeli Git artık şu doktora Sinir ile söylenmiş Neden gitmiyorsun? Kızgın Yeter artık ihmal etme söylemekten bıktım
4. Sınıf	Kaygılı/endişeli Düşünceli İlgili olma Rica var Lütfen ihmal etme Tavsiye var Önemseme	Sinirli/kızgın İsteksiz olan birine söyleniyor Niye gitmedin hâlâ Emir veriyor gitmediği için Gideceksin dedim

Tablo 7’de öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin ilettiği mesaj içeriğinden rica, tavsiye, yalvarma, endişe kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümlede kızgınlık, emir, hesap sorma ve zorunluluk kavramları ile ifade edilmiştir.

Tablo 8. “Söylenenler hep yalan mıymış” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Söylenenler hep yalan mıymış 😊😊	Söylenenler hep yalan mıymış 😊😊	Söylenenler hep yalan mıymış 😡😡😡
1. Sınıf	Şaşırma Hayal kırıklığı	Mutlu olma Eğleniyor Memnun	Kızma Sinirlenme Nasıl inandık

		Biliyormuş Alay etme	
2. Sınıf	Yalan olmasına şaşırılmış Nasıl yani?	Duruma sevinme Ben demiştim İyiki yalanmış Yalan olduklarını biliyordum Alay etme	Kızgın Sinirlenmiş Bunu bana nasıl yapar?
3. Sınıf	Şaşırılmış İnanmıyorum nasıl olur? Hayal kırıklığına uğramış Beni kandırdılar	Yalan olduğunun farkındaymış İyiki yalanmış Durumdan memnun Zaten bekliyorduk şaşırmadık Belliymi zaten Umurunda değil	Sinirlenmiş Öfkeli Kahretsin yalanmış Yok artık bu kadar da olmaz
4. Sınıf	Beklediğini bulamamış Şaşkın Nasıl olur Gerçekten mi? İnanmış oysa	Bekliyorum zaten Rahat, takmıyor Yalan olduğunu biliyormuş Ben hiç inanamamıştım Belliymi zaten	Mutsuz Kızgın/ Sinirli Lanet olsun Beni kandırdı Allah kahretsin

Tablo 8’de öğretmen adayları birinci cümledeki emoji ile ilgili mesaj içeriğinden şaşırma, hayal kırıklığı, kandırılma kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümlede mutlu olma, önceden bilme, sevinme, rahatlık kavramlarıyla ifade etmişlerdir. Üçüncü cümlede kızgınlık, öfke, sinir ve mutsuzluk kavramlarının ifadelerinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 9. “Yeni çıkardığı kitabı okudunuz mu” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Yeni çıkardığı kitabı okudunuz mu 😊😄	Yeni çıkardığı kitabı okudunuz mu 😞👍👏
1. Sınıf	Alay etme/dalga geçme Kitap kötü Kitap saçma Küçümseme Çok da iyi değil	Çok beğenmiş Kitabı öneriyor Tebrik ediyor Mükemmel Çok güzel
2. Sınıf	Çok kötü, başarısız okumayın Dalga geçme	Çok güzel destekliyorum Tavsiye etme
3. Sınıf	Alay ediyor Aşağılayıcı şekilde eleştiriyor Kitabı beğenmemiş Berbat İçler acısı	Beğenmiş Hayran Muhteşem Çok iyi Mükemmel

	Çok komik bir de başarılı olduğunu zannediyor	
4. Sınıf	Saçma bulmuş Hiç beğenmedim Dalga geçiyor Yazmasa iyiymiş Okunacak gibi değil İğneleme, alay Küçük görme Çok kötü/ Berbat	Beğenmiş Çok güzel Muhteşem Süper

Tablo 9’da öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin ilettiği mesaj içeriğinden alay etme, küçümseme, durumun çok kötü olması, beğenmeme kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse beğenme, tebrik etme, mükemmel olma kavramlarına yönelik ifade belirtmişlerdir.

Tablo 10. “Hiç gelmez miyim” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Hiç gelmez miyim 😏 😊	Hiç gelmez miyim 😊 😊 ❤️
1. Sınıf	Gitmek istemiyor Gelmekle uğraşamam Alay etme Hiç gidesim de yok ama Hoşnutsuzluk	Gelmekten memnun Tabii ki gelirim Can atma
2. Sınıf	İnşallah gelmem İstekli değil Mecburen gideceğim Gelmem tabii ki Alay etme	Tabii ki isteyerek gelirim Hemen gelirim Sen söylersin de ben gelmeme mi? Seve seve
3. Sınıf	Zorla bir iş yapıyor Gelmeyi istemiyor Mecburen geleceğim Hiç düşünmüyorum Alay etme Çok beklersin Kinaye	Dünden razı Birliktelikten hoşlanıyor Gelmeyi istiyor Elbette geleceğim Tabii ki gelirim Seve seve gelirim
4. Sınıf	İsteksiz Tabii ki gelmeyeceğim Gelmeyecek Sen geleceğimi san İstemiyorum ama mecburen	Gitmekten mutlu olacak/ İstekli Tabii ki geleceğim Severek gelirim Kesin gelirim Memnuniyetle Gelmek için can atıyor

Tablo 10’da öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin ilettiği mesaj içeriğinden isteksizlik, mecbur olma, kinaye, alay etme kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse sevme, istekli olma, mutluluk kavramlarıyla ilgili ifadeler belirtmişlerdir.

Tablo 11. “Projeyi yarına bitirmemiz lazım” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Projeyi yarına bitirmemiz lazım 😞😞😞	Projeyi yarına bitirmemiz lazım 👍👍
1. Sınıf	Kendinden emin değil Nasıl bitireceğiz? Kaygı var. Acele, telaş Korku endişe Sıkışma Saat olmuş “01.00” ben daha başlamadım bile Memnuniyetsizlik Yorgun, isteksiz Enerjisi yok Yetiştiremeyeceğini düşünüyor İş zor geliyor	Kendinden emin Kararlı Kendine güven Hadi bitirelim şu işi Bir gayret halledelim Enerjik, güçlü Heves, istek, azim Motive Rahatlık
2. Sınıf	Yorgunum yapmak istemiyorum Sıkılarak yapma Çok zor Yetişmemiş, stresli, telaşlı, mutsuz Bilmiyorum nasıl yetişecek? İsteksiz	Azim kararlılık Bunu başaracağız El birliği ile bitiririz Ben bitiririm, kendine güvenli, üstesinden gelme Az işimiz kaldı biter Bitti sayılır Enerjim tam bitirelim Hallederiz
3. Sınıf	Bıkkınlık Endişeli Halsiz, yorgun, mutsuz Umutsuz İsteksiz Sıkıntılı Ne yapacağım şimdi? Yetişemeyeceğini düşünüyor	O gücü kendinde görüyor Başarabiliriz Kendinden emin Enerjik Yaparım, yarına biter Umutlu İstekli Halledilir
4. Sınıf	Yetiştiremeyecek Üzgün isteksiz Nasıl yetiştireceğim? Bütün gece uyku yok! Son gün çaresizliği Endişeli Of, çok az zaman kaldı!	Yetişir Kararlı Tabii ki yaparız Bitiririz kolay Azim ve kararlılık Biteceğinden emin

Tablo 11’de öğretmen adayları birinci cümlelerin sonundaki emoji ile ilgili mesaj içeriğinden telaş, korku, endişe, üzgün olma kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse kararlılık, azim, istek, kendine güven, emin olma kavramlarına yönelik ifadeler belirtmişlerdir.

Tablo 12. “Üniversite sınavında derece yapmış” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

	Üniversite sınavında derece yapmış 😞😓	Üniversite sınavında derece yapmış 🤔😏	Üniversite sınavında derece yapmış 🙌👏😄
1. Sınıf	Kıskançlık Nasıl yapmış ilginç Memnuniyetsizlik Şaşkınlık Sevimsiz Küçümseme Umursamıyor Gıcık	Dalga geçme Şaşırma Şok olma Yalan söylediğini düşünüyor Bizi kandıracağını sanıyor Komik bulma	Tebrik etme Mutlu olma Harika Helal olsun Aferin
2. Sınıf	Kıskanma Hoşlanmamış O bile Küçümseme	Şaşırma (O nasıl yapar?) Sondan birincilik Alay etme Yalandır Ciddi mi? İnanmama	Tebrik etme Sevinme
3. Sınıf	Memnun değil Kıskançlık Çok da umurumda	Şok oldum Alay ediyor Şaşırmış O mu yok artık? Duy da inanama Hiç inanmadım	Gerçekten sevinmiş Çok sevinmiş Helal olsun Tebrik Mutlu
4. Sınıf	Kıskanç İlginç Memnun değil Çekememe Yorumsuz	Şaşırdım Dalga geçiyor Hayatta inanmam İğneleme	Gururlu Başarılı Maşallah Tebrik ediyor Çok sevindim Çok iyi

Tablo 12’de öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin ilettiği mesaj içeriğinden kıskanma, hoşnutsuzluk, çekememe, küçümseme kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümlede şaşırma, şok olma, inanmama, alay etme kavramlarına yönelik ifadeler belirtmişlerdir. Üçüncü cümledeyse sevinme, tebrik etme, takdir etme, mutlu olma kavramlarına yönelik ifadeler belirtmişlerdir.

Tablo 13. “Verdiği akıl nasıl işe yaradı anlatamam” cümlesinin sınıf ve emoji değişkenleri üzerindeki analizleri

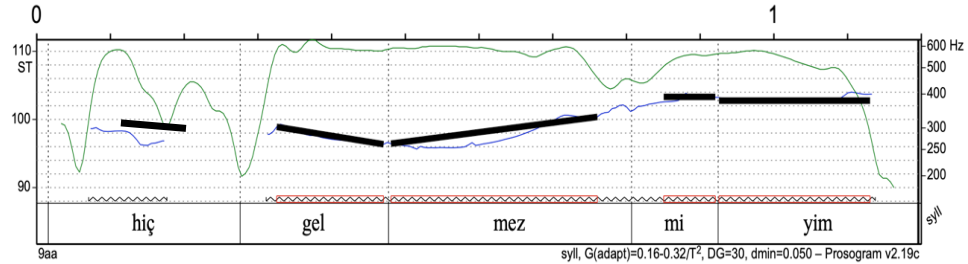
	Verdiği akıl nasıl işe yaradı anlatamam 😊👍💰	Verdiği akıl nasıl işe yaradı anlatamam 🤔😡😓
1. Sınıf	Memnun İyi ki akıl vermiş	Memnun değil İşe yaramamış Kızgın Keşke dinlemeseydim

2. Sınıf	Onun sayesinde gelişme kaydetmiş Sevinme iyi ki akıl vermiş Memnun kalmış Minnet	Onun vereceği tavsiye bu kadar olur Kızgın, sinirli Vermeseydi keşke/vermez olaydı İroni/kinaye
3. Sınıf	Gerçekten işe yaramış Karlı çıkmanın mutluluğu var Durumdan çok memnunum Minnettar/ Müteşekkir	Hiç işe yaramamış Öfkeli, sinirli, kızgın Kelin ilacı olsa başına sürer
4. Sınıf	Karlı/kazançlı çıkmış Minnettar Çok iyi Çok işe yaramış Teşekkür ederim	Hiç işe yaramamış Sinirli/kızgın Vermese daha iyiydi

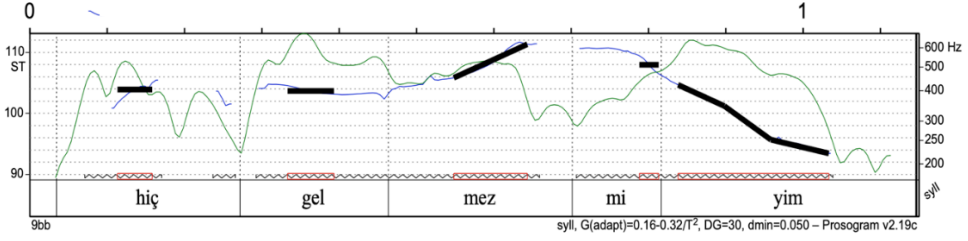
Tablo 13'te öğretmen adayları birinci cümledeki emojilerin iletmiş olduğu mesaj içeriğinden memnuniyet, minnettarlık, sevinme kavramları üzerinden ifadeler belirtmişlerdir. İkinci cümledeyse memnuniyetsizlik, öfke, kinaye kavramlarına yönelik ifadeler belirtmişlerdir.

Yukarıda farklı emojiler ile verilen ifadeler araştırmacı tarafından seslendirilerek kayıt altına alınmıştır. Kayıtların Özelleştirilmiş Praat programı ile prosogram analizleri yapılmıştır. Bu analizle emojilerin oluşturduğu prozodik zihinsel etkinin görsel olarak da ortaya konulması hedeflenmiştir. Katılımcılara sorulan ifadelerden “Hiç gelmez miyim 😞 😊” ve “Hiç gelmez miyim 😊 😊 ❤️” maddesinin iki şekline de Özelleştirilmiş Praat Programı prosogram analizi yapılmıştır (Boersma ve Weenink: 2019; Mertens: 2004; Kılıç: 2014).

Grafik 2. “Hiç gelmez miyim 😞 😊” ifadesinin Özelleştirilmiş Praat Programı prosogram sonuçları



Grafik 3. “Hiç gelmez miyim 😊 😊 ❤️” ifadesinin Özelleştirilmiş Praat Programı prosogram sonuçları



Grafik 2 ve Grafik 3'te hece bazındaki prosogram görünümünde perde (mavi çizgi) ve şiddet (yeşil çizgi) eğrilerindeki değişimler görülmektedir. Bu değişimlere bakıldığında, aynı cümlelerin sonundaki emojilere göre seslendirilmiş hallerindeki fark açıkça görülmektedir. Çalışma verileri ve prosogram analiz sonuçlarından da hareketle, emojiler için konuşma dilinde sesle iletilen prozodik unsurları karşılayan yazılı görsel araçlardır denilebilir.

5. Sonuç ve Tartışma

Açık uçlu soru verilerinden elde edilen bulgular göstermektedir ki katılımcılar tarafından emoji kullanımı yazılı mesajlarda yoğun olarak tercih edilmektedir. Emoji kullanmama nedenlerinde ise belirgin birkaç sebep etrafında birleşmektedirler. Katılımcılar ast üst ilişkisi, resmi ve ciddi durumlar, yaşça büyük kişilerle konuşma, kızgın olma hali ve samimi bulmama gibi durumlar içerisindeyken emoji kullanımından kaçınılmaktadırlar. Bu kaçınma davranışını sözlü iletişim içinde de görmek mümkündür. Bu tarz ortamlarda konuşurken (formel, resmî, ciddi) kişiler gergin olabildiklerinden ve hata yapmaktan korktuklarından doğal duygu aktarımından da kaçınırlar. Yazı dilinde de yine resmî iletişimin belli bir yapısı bulunmaktadır. Bunlar bireylerin zihinsel şemalarında bulunduğu için, kısa bir yazışmada bile bu durum hatırlanarak emoji kullanımından kaçınılmaktadır. Sinirli olma ve samimi olmama hallerinde de emoji kullanımından kaçınılmaktadır. Yine duygu aktarımı ile ilgili olan parçalarüstü birimlerin bu durumlarda kullanılmama sebepleri için sinirlenmeye sebep olan kişiyi görmezden gelme ve duygularını belli etmeme, samimi olunmayan kişilerle gayriresmî konuşmaya hemen geçilememe/gergin olma hali gibi duygu durumlarının etkisi yazıya da yansımıştır denilebilir.

Bunun aksine emoji kullanımının tercih edilmesinin onlarca nedeni belirtilmiştir. Özellikle dikkat çekenler ise yazılı dilde noktalama işaretlerinin yetersiz kalması ve parçalarüstü birimlerin yüklediği anlamı emojiler ile karşılayabilme olarak ifade edilmiştir. Vurguyu sağlama, duyguları ve ruh durumunu daha net ifade edebilme, beden dili hareketlerini ifade edebilme, ses tonunu ifade edebilme, yanlış anlaşılmanın önüne geçebilme, samimiyet gibi ifadeler emoji kullanımını tercih etme nedenlerinin başlıcaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca yapılan uygulama sonuçları da teknolojik platformlarda kullanılan yazı dilinde ortak bir emoji duygu dilinin oluştuğu sonucunu vermektedir. Farklı emojiler konularak sunulan aynı cümledeki anlam değişikliklerini katılımcılar ortak cevaplar kullanarak ifade etmişlerdir. Prosogram ile yapılan ses analiz sonuçları da sözlü iletişimin yazı dilinde karşılığını ifade edebilecek yardımcıları ihtiyacı olduğunu göstermektedir. “Hiç gelmez miyim”

cümleleri arasında yazı dilinde farklılık görünmese bile konuşma dilindeki farklılık grafiklerde görselleşmiş olarak net bir şekilde okunabilmektedir. Yazı dilinde noktalama işaretleri dilin parçalarüstü birimlerini yeterli seviyede temsil edememektedir. Bu nedenle bireyler emojiyle ihtiyaç hissetmektedirler. Emojiler ile desteklenen cümleler sayesinde dilin parçalarüstü birimleri ile bütünlük sağlanarak etkili iletişim süreci gerçekleşmektedir.

İnsanlar iletişimin içinde dilin parçalarüstü birimlerini görmek istemektedirler. İletişim ister yazılı ister sözlü olsun duygu aktarımı sağlanabilen, görünür ve canlı bir yapıdır. Gün içinde yazı dili kullanım sıklığının arttığı son on yılda dilin parçalarüstü birimleri varlıklarını emojiler ile sağlamaktadır. Teknoloji çağında konuşma dili ile yazı dili arasındaki fark daha net ortaya çıkmış ve parçalarüstü birimlerin önemi daha da artmıştır. Dil her yönüyle bir bütündür ve kendini tamamlamak ister. Bu nedenle dilin parçalı ve parçalarüstü birimleri iletişimde ayrı ayrı öneme sahiptir.

Çalışma Türkçe ve Türk kültür algısına sahip bireyler ile sınırlıdır. Bu nedenle farklı dil ve kültüre sahip kişiler ile yapılan çalışmalarda benzer sonuçların yanında bazı farklı sonuçlar da elde edilebilir.

Kaynakça

- AKSAN, Doğan (2009). *Her yönüyle dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*: 1-3. Ciltler. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ALTINOK, Şadan (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde Prozodik Kazanımların Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- ANDRAL, Melanie; LARROQUE, Axelle (2016). *The Emojis Consumer Perception in The Online Advertising*. Bachelor Thesis. Halmstad (Sweden): Halmstad University.
- BOERSMA, Paul; WEENINK, David (2019). *Praat: Doing phonetics by computer (version 6.1.05)* [computer program]. Retrieved from <http://www.praat.org/>
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener vd. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA.
- COŞKUN, Mustafa Volkan (2009). “Ana Dili Eğitiminde Parçalarüstü Birimlerin Önemi ve Teknoloji Destekli Olarak Kavratılması”. *Bilig*, 48: 41-52.
- GOLDSBOROUGH, Reid (2015). “Putting Your Emotions On Screen”. *Kurdyla Publishing*, 43/1: 64-80. doi: 10.105192/jil.155-3.
- GÜNAY, Veli Doğan (2004). *Dil ve İletişim*. İstanbul: Multilingual.
- KARASAR, Niyazi (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- KILIÇ, Mehmet Akif (2014). “Özelleştirilmiş Praat Programı ile Uygulama”. *Konuşma ve Dil Bozukluklarını Anlamak: Klinik Fonetik ve Dilbilim Kursu*, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 27-31 Ocak 2014, İstanbul. <https://www.academia.edu/5987148/>
- KOCAMAN, Ahmet (1979), “Anlambilim Üzerine”, *Genel Dilbilim Dergisi*, 3-4 /1: 10-28.
- MERTENS, Piet (2004). “The Prosogram: Semi-Automatic Transcription of Prosody Based on a Tonal Perception Model”. *In Proceedings of Speech Prosody Nara (Japan)*, 23-26 March 2004. Paris: B. Bel & I. Marlien (Eds.): 549-552. ISBN: 2-9518233-1-2.
- ÖNEMLİ, Savaş (2015) “Dijital Çağın Ortak Dili Emojiler”. *Digitalage*, Ağustos: 58-69.
- e-ED = Emoji Dick (2010). <http://www.czyborra.com/unicode/emojiodick.pdf> (Erişim Tarihi: 18.05.2019)

- e-ERT = Emogi Research Team (2015). “Emoji Report”, http://cdn.emogi.com/docs/reports/2015_emoji_report.pdf (Erişim Tarihi: 29.04.2019)
- e-FM = Fikri Mühim (2015). https://www.fikrimuhim.com/Binary/Images/Upload/Report/DA_Emoji%20Arastirmasi.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2019)
- e-OD = Oxford Dictionary (2015). <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2015/> (Erişim Tarihi: 03.03.2021)
- e-TUİK=Türkiye İstatistik Kurumu (2020). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) (Erişim Tarihi: 01.02.2021).